

Cancelari'a Redactiunii :

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactiunii :

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se vora primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federationii“
Articlii tramisi si nepublicati se vora arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Pretiuu de Prenumeratiune :

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romanii :

4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesco care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 11/23. fauru, 1868.

Comisiunea senatului imp. insarcinata cu reviziunea legii usurarie, au dechiaratu in unanimitate câ primesce principiulu concurentiei nerestrinse a capitalului, prin urmare delaturarea a ori ce restringere a usurei si totala desfiintare a legii usurarie. Raportatoriulu comisiunei, Dr. Clier, au datu cetire acestei decisiuni in siedintia de 21 fauru.

Comisiunea delegatiunii ung. in siedintia sa din 21. fauru au inchiatu lucrârile sale a supr'a bugetului militar, dupa ce l'au venturatu de tote pârtile si l'au cam forfecatu ici colo. Este sperare ca bugetulu se va luà câtu de curendu la pertractare si in siedintia plinaria. Petrecerea delegatiunii la Vien'a s'a cam prelungitu preste asceptare, ar fi de doritu câ sê grabesca a cast, unde lucrârile stau balta si cestiunile cele ardictorie ascepta deslegare.

Proieptulu de lege a supr'a pressei au datu de lucru membriloru Camerei Deputatiloru Franceiei, câ ei membrii opusetiunii au staruitu d'in tote poterile a strabate cu amenlamintele loru facute cu scopu de a largi libertatea pressei. Nesuintiele loru cu tota energia si tenacitatea cu carea sustienura lupt'a, au fostu desierte, rezultatulu sterpu, pentru câ majoritatea corpului legelativu au recsitu, dupa cum erà de prevediutu, a deslegà intru intielesu restrictivu tote cestiunile in detaiu. Estu modu s'au delaturatu si respinsu, un'a dupa alt'a, propunerile opusetiunii privitorie: la confiscarea diurnaleloru straine, la condamnarea pentru noutâti false, la polemia comunicatelor, la supressiunea diurnaleloru literarie acusatate de a fi tratatu despre materie economice, in fine la dreptulu ce si-au rezervatu administratiunea, de a incuviintia s'eu de a oprì vendiarea diurnaleloru pre stratele publice, ceea ce pentru multe d'intre ele este o cestiune de vietia.

Nu numai ex-regele de Anover'a spreza a se potè reintorce in tiera'sa, ca rege neependinte ei si ex-regele neapolitanu Franciscu II., carele se dice a fi scrisu verisorei sale principescei Alice de Parma, cu ocaziunea casatoriei sale cu veru-s'eu Ferdinandu, ex-mareduce de Toscan'a, câ in scurtu jun'a sa verisiora va fi reinstalata in palatiulu Pitti la Florint'a. Cuibulu agitâriloru burboniene este Rom'a, de unde deregu ei operatiunile loru, cele ce de altmintrea sunt numai incercâri desierte.

Speditiunea guvernului britanicu in Abissinia c' contr'a regelui Teodoru, au fostu obiectu de interpellatiune in sied. de 18. a Camerei deputatiloru (comuni neloru) Anglioi. Secretariulu de statu pentru Ind'ia, Lordulu Northcote au dechiaratu câ guvernulu n'au primitu informatiune despre sosirea regelui Teodoru la Magdala, unde sunt inchisi supusii anglezesoi, p' pentru a caroru liberare s'au facutu speditiunea miilitare. Câtu pentru miscamentulu ostiloru egiptiene, guvernulu n'au avutu de cugetu a reclama ajutoriulu Egiptului in asta speditiune, d'in contra a declinat u interventsiunea rogandu pre Vice-regele a-si retrage ostile, ceea ce d'insulu d'in deferintia pentru Angli'a sau si facutu-o. Angli'a voiesce singura a-si resbunà pentru vatemarea eei i-s'au facutu si totodata pentru calcarea dreptului gintiloru d'in partea unui rege crestinu dar preavarvaru.

Ber—nu, 19/4 fauru 1868.

Dupa catastrofa de la Sadov'a, Austri'a perdendu influintia efemere in Germani'a, totu deodata de in provedintia lui Domnedicu mantuindu-se de pârtile Italiici, cari fara nici un folosu auu costatu-o multu sange inocent si bani, — descoperisemu nu numai decâtu si noi parerile nostre in privintia Sistemului, pe carele basata in viitoriu monarchia Austriei, s'ar potè reconstitui, si s'ar potè sustienè in campen'a Europei, ca unu statu puternicu de rangulu

antâiu. — Sistemulu proiectatu de noi si de Slavi, va sê dica de toti binevoitorii tronului erà: Federalismulu ea, conditiune sine qua non, fiindu câ numai si numai acestu sistemulu dreptu pote multiumi poporele de d'in colo, si de d'in coce de Lai'a, numai acestu sistemulu se pote considera si in chipul de unu cleiu, care ar potè spoii elementele poliglote a le monarchiei; — petrunsi de sentiulu binevoitiei, si in deplina convingere amu proiectatu federalismulu pre bas'a carui-a singuru se pote cladi o piramida gigantica si imposita, carea si-aru fi potutu implini misiunea civilisatoria in orientu fatia cu Crestinismulu, cu poporele de acolo, cari spre rusinea Europei civilisate gemu de secolu suptu jugulu degradatoriu si apesatoriu alu Musulmaniloru. — Inse dorere, parerile nostre, ale slaviloru si ale binevoitoriloru Austriei s'au respinsu fara rezultatu, s'au perdutu fara resunetu ca vocea in desiertu!!! Si in loculu sistemului suspomenitu, si multumitoriu pentru tote poporele a caror'a devisa e „dreptatea“ vedindu inaugurarea dualismului — observandu cu infiintarea ministeriului germanu si magiaru coordonarea libertatii nationale a totororu poporelu rasei germane si magiare, ve liendu cu machnare respingerea natiuniloru ne-magiare de la sanctuariulu patriei imputandu-li chiaru fidelitatea si alipirea loru traditiunale câtra tronul, de crima, — si, ca poicalulu amaretiei sê fie de plinu am veditu nemicierea autonomiei transilvane si a legiloru d'in 1863/4, prin o trasura de pena; — amu veditu desfiintarea cancelariei si a tribunalului supremu, scoterea d'in posturi a filoru credintiosi, tote aceste le am veditu, si amu tacutu.

Omulu trecutulu pre in scol'a suferintiloru a potutu observà câ sunt in vietia mominte, in cari dorerile adance amortiescu graiulu si oprescu lacrimel: — o natiune suferinte inca are astfelu de mominte rari.

Celu ce nu cunosce natur'a Romanului, e gat'a a lu invinovatî, a lu inculpa de nepasare, — ba chiaru se gasescu judecatori reutatosi, de credintia dusmanosa, cari cutedia a lu caracterisa nu numai cu nepasarea, ei si cu nescintia, cu dobitoc'a, cu fanatismu sarbedu si nerealisabilu etc. etc. inse noi, cari cunoscemu mai bine natiunea nostra, i potemu convinge despre nedreptatea judecatei. Facerea adanca a romanului nu nepasarei, s'eu nescintiei, ei vertutei, tenacitatei — rabdarei — si mai multu politicei mostenita de la strabuni, precum cercustâriloru de adi se pote atribui.

Adancu se insiela celu ce presupune câ romanulu a incetatu a fi unu popor vivu, care nu privesce si nu inregistreza cu atentiune tote miscârile d'in intru si d'in a fara!

Dreptu câ multe calumnie si dispretiuri se descarea mai alesu in diurnalele magiariloru asupr'a nostra, si noi nu reflectâmu totdeun'a d'in doue puncturi de vedere: pentru câ 1. suntemu covinsi câ dreptatea carea e scrisa pe stendariulu nostru nu strabate la inim'a magiariloru era d'insii, cu sofismele loru cunoscute, nici decâtu nu ne potu multiumi si asiè,

2) precum uleiulu cu ap'a nu se pote impreunà asemene ras'a romana cu cea magiara, — si pana candu magiarulu nu va slabi cu ideea lui nefericita suprematisatoria, nici câ e vorba de a resturna paratii chinezi, cari despartu aceste doue elemente si asiè: ne fiindu misiunea natiunei romane de a intrà in bariera polemiloru sarbede si ne folositoric, tace.

Inse sunt insinuatii false, si malitiose, in contra caroru-a a ne relicà cuventulu neinduplica amorul carele lu portâmu fatia cu natiunea si patri'a nostra.

In anulu 1866, adeca dupa Sadov'a magiarii s'au folositu de tote mediulocele, au adusu in miscare tote resorturile ca nu cumva sê fie adoptatu sistemulu federalismului, ni aducemu bine aminte câ pre timpulu acestu-a tote diurnalele loru erau pline de insinuatii false si malitiose: câ Slavii Austriei facu tréba comuna cu Russi'a, si noi Romanii cu Romani'a prin; urmare câ Austri'a nici câ are alta mantuire, de câtu aruncandu-se in bratiile Magiariloru si ale Germaniloru, adeca a primu Dualismulu, etc.

Precum pe acelu timpu noi Romanii nu amu intardiatu a respinge cu indignatiune insinuatiiunile loru cele malitiose, totu cu acelu dreptu sistemulu adi-observandu câ magiarii, spre a induplica ministeriulu imperialu a li concede armata natiunala trebuinciosa pentru mantienerea suprematiei cu forti'a era regu la mediu-locele cele uriciose.

In dilele trecute a aparutu in „Constitutiu-nal“ (diurnalu francescu) o corespondintia, unde se dicea: câ in Romani'a se formeza, cu ajutoriulu guvernului, bande bulgaro-romanesce etc, apoi corespondintia acést'a cu ne-see adausuri s'a reprodusu in tote diurnalele Magiare, si s'a facutu unu sgomotu mare, pana candu guvernulu Romaniei nu a intardiatu a o desavua — si s'a adaveritu câ scorniturele aceste nu sunt alta ce-va, de câtu fleacuri unguresce, fabricate in Pest'a, si comunicate de L... corespondentu salarisatu de magiari in Paris.

Totu pe bas'a minciuniloru suspomenite vedemu in nr. 17. alu diurnalului Clapeianu „Századunk“ batendu clopotulu intr' o urechia si recnindu: câ in Romani'a cu ajutoriulu guvernului se tiesu intrige muscalesce, — era romanii Ardeleni, gravitandu câtra Romani'a nu aspireza la mai pucinu de câtu la infiintarea imperiului daco-romanu — si asiè Transilvani'a e espusa perirei de cum-va nu se va infiintia numai de câtu armat'a honvediloru etc.

Apoi dieu, lucru de mirare, dupa ce noi romanii nu facemu nici unu sgomotu, demonstratiuni, nu avemu cluburi, nu ne declarâmu in publicitate, nu respandimu proclamatiuni, programe, etc.

D. Clapea debue sê fie insufletitu de o potere supranaturala, câ vre a ne sci asiè bine aspiratiunile, chiaru si cugetele nostre. Ore nu cum-va petrecandu in Tieligradu s'a dedatu cu hagiisii? se dice câ beutur'a acést'a de opiu produce visiuni magice.

De si mintiunile nefundate si nemotivate nu avemu lipsa a le desminti de câtu cu uniculu cuventu: „despretiunim“, totu-si ne vomu mai reintorce la tem'a loru, pana atunci ne rogâmu de D. Cl. sê binevoiesca a lamuri si a ne explicà ce intielege dlui suptu Daco-Romania? pentru câ noi de si cunoscemu opulu D. Sale scrisu in limba francesca „despre confederatiunea danubiana“ precum si apromisiunile marinimose facute de Dsa pre la 1861. lui Cus'a fostulu domnitoriu alu Romaniei (de cari inse romanii si-au batutu jocu); cunoscemu mai incolo si alte acte a le dsale, fâra ca sê potemu d'intrinsele descifrà „Ce este Daco-Romania?“

Pentru usioretatea deslegarei cestiunei si spre orientare nu va fi de prisosu sê vi insirâma pretensiunile nostre legale si drepte, si fiindu câ noi Romanii nu jocâmu cu cârtile pre sub mèsã, — neci, câ ascundemu planuri secrete, — ei ca o natiune franca, cu dreptatea evangelica o mana, avemu curagiulu de a le substerne totodata si opiniunii publice.

Transilvani'a, va sê dica: unu milionu si jumetate de Romani, neci mai multu neci mai putienu nu pretindu, decâtu, **nependintia** si **autonomia tierci lora**, basata pre legi fundamentale si pre Sanctiunea pragmatica; ei recunoscu o „**uniune personale** cu Ungaria, dorescu a tral in buna vecinetate, cointelegere si amicitia cu poporele acestei tiere sorori, inse fâra neci unu amestec de despre d'insii si fâra d'insii in afacerile loru interne *).

Cu forti'a se pote momentanu storece contrariulu, inse fructele fortiei sunt treatorie, ilusorie si putrede, de cari nimenenu se pote bucura.

Èra Romanii d'in Ungaria, unu milionu si ju-

*) Aci e totu programulu. Pana candu nu se va redà Transilvaniei autonomi'a si neependintia ei, Romanii nu potu sê intre neci intr' unu felu de negociatiuni. Diet'a Ungariei nu pote fi loculu unde sê se trateze a supr'a sortii Transilvaniei, neci nu este compotinte a decide a supr'a sortii acestoi-a. Fratii nostri ardeleni n'au sê-si faca altu programu neci mai detaiatu. Totu acest'a am disu-o in Nr. 9. la „agitii politice“ in Nr. 10. la finea art. „emanc. evreiloru“ si la „corespondintia d'in Nasaudu.“ Ori cum s'ar formulà programulu, altu intielesu nu pote sê aiba. Credemu a-lu fi formulatu cu precisiune. Neci la vorba nu stâmu cu cei ce ar descinde la tãrgu si daraveri.

Red.

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

Sedintele a de la 1. iuliu a fost a 150-lea între sedintele dietale. Presedintele casei raportează despre scriptele sosite.

Se cetesce rezultatul alegerii comisiei, care este a se esmite pentru precisarea quotei: sunt aleși următorii: Csengery, A. Trefort, b. Podmaniczky, P. Somsich, C. Ghiczy c. V. Bothlen, Iul. Kautz, b. C. Kemény, G. Bartal, și Em. Fest.

Cas'a se preface în ședința închisă, era redeschidându-se, se cetesce proiectul de decizie în privința clădirii călilor ferate, care proiect în generale se primesc fără de vr'o discuție. — Luându-se la dezbateri speciale C. Tiszza pune pe mes'a casei un proiect de decizie în privința clădirii liniei Dobritien-Satmar-Sighet. — Se decide a se tipări și a se împărți între deputați.

Dup'aceste ședințele casei prezentea scrisoarea comisiei centrale a districtului Fagarasiu, care răspunzându la provocarea dietale pentru ordinarea unei noi alegeri, — dăce, că numai la ordonarea guvernului tranu va orându alegeri noua, și numai după ce i va fi comunicat d'în ce cauza s'a nimicit alegera deputatului alesu. — Se decide a se provoca de nou comisiunea centrală a ordină alegeri noua.

În fine se decide, că în ședința de 2 iun. se voru amana ședințele dietale, ce în numita d'î s'a și întârziat.

Sedintele dietale s'au redeschis la 30 sept. cându ședințele Szentiványi după o salutare scurta adresată deputatilor, prezintă multe scrisori, ce au sosit sub decursul ferierilor. Între petitiuni se află mai multe, cari urgeza deslegarea cauzei naționalităților. Mai raportă ședințele despre moartea a trei membri ai casei deputatilor și despre depunerea mandatului d'în partea lui Ilie Macelar. Tote se iau spre știința și se fac despusetiunile recerete.

Lonyai, ministrul, face cunoscut, că conformu impoziției, ce primise de la dieta s'a ingritu de un imprumut de vr'o 40—60 milioane; deci face propunerea a se esmite o comisiune de 15 membri, care să examine lucrul și să raporteze casei.

În ședința de la 1. oct. se votează pentru comisiunea de sus, și dep. C. Németh face un amendament referitor la organizarea justiției.

În ședința de la 2 oct. se cetesce rezultatul votării pentru comisiunea proiectată în ședința d'în 30 sept. Votarea ni arată următorul rezultat: Deák, Gozdu, Csengery, Ghiczy, C. Tiszza, Iul. Kautz, c. Bothlen, V. Bozeredy, Kemény, G. Bónis, Somsich, Trefort, L. Kovács, Pulszky și Keglevich.

Madarász face excepție contra alegerii, fiindu că s'a făcutu cu mai puțin decâtu diurnitate de voturi; majoritatea însă declara alegerea de validă.

În ședința de la 5 oct. după agondele ordinare ședințele încunoscinteză, că în restempul ferierilor dietale Maj. Sa a sântinat mai multi articli de lege. Acești sunt: 1) Franciscu Iosifu I. se încoronează rege alu Ungariei; 2) Diplom'a inaugurală și juramentul; 3) Regelui încoronat se oferescu daruri de încoronare; 4) Se încoronează Maj. Sa regin'a Elisabet'a, și i se oferescu daruri; 5) Se alege custodii coronei.

Ministrul ședințe declara, că unele treburi urgente facu pe guvern a se abate de la ordinea propusă cu ocaziunea prorogării ședințelor dietale și anume înca nu e în stare a asterne proiecte de lege în cauz'a naționalităților și în cauz'a Uniunii Ardealului; căci urgentele potosec a se lua mai înainte la dezbateri quote.

Dup'aceste areta raportul deputației esmise pentru precisarea quotei, — și în legatură cu acest'a proiectul guvernului. Cere, ca aceste să se pună la ordinea zilei.

Deputatul Madarász după o cuvântare introductoria face „Propunere în privința detoriilor de stat austriace făcute de guvernul austriac” și ca corolaru la acesta propunere depune pe mes'a dietei următorul proiect de lege:

1. Cu dreptul nimene nu pot fi silitu a contribui la detoriile de stat ce le-a făcutu guvernul austriac în conlucrarea Ungariei.

2. Guvernul austriac se dee socota despre venitele și spesele ungurești de la 1849 în coc, și dacă au fostu mai multe spese, Ungaria se suplinese, dacă au fostu mai multe venit, guvernul austriac se fie detoriu a da prisosulu Ungariei.

3. Se va ordina pe totu teritoriul Ungariei votul universal alu poporului, pentru ca toti locuitorii țerei să se pota pronunța dacă și cătu vreu să primese d'în detoriile ce le-a făcutu guvernul austriac fără de conlucrarea Ungariei, și dacă populațiunea Ungariei (în casulu dacă Ungariei i se va restitui vict'a de stat neependinte garantată prin legile d'în 1790/91 și 1847/48) vre să contribuie odată pentru totdeun'a o sumă pentru stemperarea seraciei d'în provinciile austriace.

Era pentru casulu, dacă diet'a va respinge acesta propunere și va primi o parte ore-care d'în numita detoria de stat, subscripsul deputatului (în convingerea că motivele însărate sunt identice cu parerile mai întregi populațiuni d'în Ungaria marturisindu acelu adeveru că detoriile făcute de altulu se potu primi de buna voie, dar' nu potu fi impuse de neci o

metate, pretindu ca să fie recunoscuti și tratați ca faptoři de stat, națiune politica și nu ca subjugati. — Pretindu:

I. Unu capu naționalu, îndreptățitu a țiené congrese naționale.

II. Ca în ministeriulu Ungariei să fie reprezentati prin unu ministru romanu, și la fie-seccarele ministeriu să fie secțiune română.

III. Comitatele (districtele), precum și cercurile electorale (pentru deputati) să se reguleze după naționalități, pe baza dreptății.

IV. Comitatele românești se voru specifică după date statistice, se voru înscrie și se voru înartăcula în lege.

V. Limb'a oficială (administrativă și judeciară) în comitatele românești va fi limb'a română.

VI. La tote dicasteriele țerei, va fi câte o secțiune română.

VII. Comitii supremi (prefecții) în comitatele românești voru fi români, și numai acei-a, cari voru fi recomențati și propusi de comitetulu centralu comitatensu.

VIII. D'în vistier'a statului (fiindu că este comună) se voru înființa școli publice, școlile și una universitate rom. de științe.

IX. Profesorii, precum și preotii românești în genere voru trage asemenea lea ca-si catolicii de ritulu latinu.

X. Deputatii români se voru folosi de limb'a maternă după placulu lor și în dieta.

XI. Biserica română, de ambe confesiunile, în afacerile sale interne este autonomă. Guvernulu i compete dreptulu de superinspecțiune.

XII. În casulu, cându s'ar concede o armată deosebită pentru Ungaria, — Români să aiba asemenea dreptu a redică sub stendariulu lor naționalu batalione și a se folosi de limb'a maternă.*)

Aceste sunt aspirațiunile, va să dăca pretensiunile drepte a le Romanilor, și de cum-va D. Clapca li dă întielesu de Daco-Romani — apoi să șie dsa și magarii, că suntemu cu totii Daco-Romani, una națiune compactă, consistente de trei milioane de suflete, ne computandu cătu-va lapedați, lingăi, cari înse nu au neci o trecere, neci o influența la poporulu nostru.

Ce se atinge mai de parte de gravitarca noastră către Romani'a (cu carea ne inculpeza d. Clapca) aceste sunt — precum se dăce la București — mofturi. Am avut ocaziune a vi o spun mai de multe ori francu și fără de rezerva că, noi spiretualmente adeveratu că gravitămu către frații nostri, cu cari în privința acest'a am fostu, suntemu și vomu fi în cea mai strinsa legatură. De altmintea acest'a este și o lege a naturei, ceea ce nu va contestă neci d. Clapca. Înse, în privința politica, cestiunea stă altmintreca. Romani'a fiindu unu statu teneru, are lipsa de consolidare, era nu de incurcare și euceriri. Șiemu preabine că alipirea noastră li-ar aduce multe superări și daune, pentru cea că frați adeverati și voitori de bine, multumindu-ne cu uniunea spiretuală neci că alergăm după egemonia.

Noi, fericirea poporelor o cercăm în „realitatea libertății”, nu în „frase desierce.” Multumiti-ne aici în țera noastră, adaptată cu sange românesc și acoperită de osemintele strabunilor nostri, și ve veti convinge că nu vomu gravita neci într' o parte, ci vomu săi apără patri'a și drepturile, libertățile ei, cu averea și sangele nostru.

În fine să ni fie permis a întrebă pre D. Clapca, în contra cui voiescă aduce s'eu a creă batalione de honvedii în Transilvania?

Țera e lincită, nu e amenințată de nimene actualmente, deci rădicarea honvedilor fără neci o cauză, de a buna sama sauge bunu nu ar face între români, ci prea usioru ar potè casună o resbunare infricosiată, de carea înse, dorim, d'în inima curată, ca să ne ferescă Domnedieu!

S'eu dora d. Clapca si-închipesc că honvedii voru potè dă alta dreptune Romanilor! Se însicla forte și lu-compatimim, că se pare a uită paginile istoriei.

Spiretulu naționalu a strabatutu adancu pepturile Romanilor. Români fiindu înzestrați cu vertutea tenacității și a îndelungei răbdări, credința lor neclătită, prefăcută în principie solide, firme, cari sile au formatu despre unu viitoriu mai strălucitu, nu se va stinge, decâtu numai cu victia celui de pre urma Romanu.

A. Iagu.

*) Afara de acestu punctu tote celelalte sunt cuprinse și în proiectulu de lege alu Deputatilor rom. Aici numai în genere, colo detaiatu. Punctulu d'în urma este eventualu, dar la 1848 însu-si Căsiu recunoscă în scrisoarea, dată lui Dragosiu, dreptulu lor de a creă batalione românești.

R. ad.

lege) declara cumcă aceia cari voru votă pentru primirea detoriilor de stat austriace, cu averea lor voru fi răspunzatori națiunii și singuratecilor pentru daunele ce se vor escă.

Madarász în cuvântarea sa a fostu a dese întreruptu de șgomotu, unu ori de risu.

Madarász pretinse că propunerea lui să se tipărească și să-i se defigă terminu de dezbateri, cându apoi o va motiva.

(Va urmă.)

Delegatiunea austriacă.

În ședința din 20 a l. c. Schindler și consocii săi interpelă pre cancelariulu de stat în privința pasu-porturilor anoverane.

Bar. Beust răspunde îndată la interelatiune arătandu în scurtu antecedițiile afacerii acestei-a. În partea a două a vorbirii sale prezintă țienut'a guvernului, d'în care reproducem armatoriile.

Guvernulu i pare peste măsura reu, că la prim'a faimă a distribuiri acestor pasu-porturi a fostu suspiciunat în modu atâtu de nelemnu despre vre-o intențiune înimică în contra Prusiei. D. Beust cîndu în foiele străine atâte și atâte despre treb'a acest'a, n'a potutu decâtu a scutura d'în capu, și a se întrebă, că ore potese dă credințulu la asemene presupusețiune? Atât'a întieptiune i-se potè numai recunosce că de ar fi voit să facă s'eu să înceapă ce-va, contrariu la totu ceea ce s'a dîsu, făcutu și scrisu de unu anu încoace, n'ar fi debutat cu câte-va sute de legiuinari în Elveția, unde nu s'ar fi potutu asteptă decâtu compromisiuni de totu felulu. D. Beust crede că nimene nu este în această adunare, care ar crede cu potința asiă ce-va. Cuvintele dlui Beust voru trece d'în sala acest'a la urechile acelor, cari credu și facu a se crede scornitire, cum sunt aceste, pentru aceea trebue să declare, că Austriei și guvernului ei i-s'a făcutu unu nedreptu cătu se potè de mare.

Guvernulu imperatescu s'a silitu neîntreruptu de a fi în relațiuni bune cu Prusia, și de a le restitui; elu a încunșurat în totu pasulu totu ceea, ce ar potè turbură neșuintele împaciuitoare; guvernulu a doveditu abstinere și resemnatiune chiaru și acolo, unde potè ar fi avut cauză a se plange. Ar fi lucru doreosu, dacă unu atare incident ar nimici tote silințele amicabile a le guvernului austriac. Dlu Beust șperază, că Austriei i-se va dă totu dreptulu, cu atâtu mai vertosu, că ea șie până unde se potu estinde marginile ospitalității. Guvernulu imperatescu n'a voit să vegheze cu poliția a supr'a ospitalității, ce o-a datu. Guvernulu nu merita ca să se dec însemnate la unu știu-cc conjecture, cari i-ar contestă politica ce a urmatu de atâta tempu. Neci nu va suferi guvernulu, ca prin activitate nechiamată și neiertată să se aduca dauna politica împaciuitoare, de care pururea a fostu petrunsu. Guvernulu si-precepe demnitatea sa, și precepe totodata și detoriile sale pentru binele monarchiei și alu poporelor aceleia.

Hock prezintă apoi raportulu comisiei financiare a supr'a ministeriului de stat alu financierilor, a supr'a controlărci, rezervei și vamelor. Posturile se aprobează în întielesulu proiectelor comisiei.

Delegatiunea ungurească.

Viena 21 febr. Amintisramu, cumca în comisiunea delegației ungurești pentru bugetulu militar, se așteptau mai multe desluciri d'în partea ministeriului de rebelu la întrebările ce i se facusera în privința diverselor fonduri militari. Ministrulu resp. a datu deslucirile așteptate în ședința de astăzi. Mai întâiu despre fondulu Ludoviculu d'în Pesta, ministrulu de rebelu susternă delegației actele respective, declarandu, că fondulu acest'a numai de la 1857 a venit în man'a ministeriului de rebelu și că de atunci numitul ministeriu n'a despusu cu fondulu acest'a după placulu s'eu, ci totdeun'a s'au consultat s'eu locuțienții ungurești ce a sustatu, s'eu de atunci în coc ministeriulu ungureșu. În cătu pentru fondulu gardei ungurești, acest'a se țien de ministeriulu de finance, d'în care cauză dlu ministru si-ceră tempu pentru a potè trage informațiunile de lipsă, asemenea si-ceră tempu pentru a potè dă desluciri despre banii fundatiunilor.

Caracteristica este deslucirea dlui ministru despre fondulu de pensii pentru ofițeri, întemeiatu de Maria Teresia. Acestu fondu se întemeiase în 1777. De atunci până la anulu 1802, adică în decursu de 25 de ani, nu se află nici o urmă cum s'a administrat și ce s'a făcutu cu elu. Despre suma se află aici cole câte-va date, dar' vr'o socota despre acelu fondu d'în tempulu acelu nu se află necaiuri. Cu privire la fondurile de rescumperare (taxele de eliberare și substituere) observa dlu ministru de o camdată numai atâta, că fondurile aceste-a se administrează separat, și i se acorde tempu pentru a-si potè face consemnările de lipsă.

Raportulu subcomisiei pentru marina statorește principie conducătoru, arătandu cumca chia-

marea marinei austriace nu este numai de a padî interesele comerçului marinu austriacu, ci la casu de lips'a unei aliançie s'e pota colucrà ca sotiu insufletoriu de respectu, de unde caracterulu marinei are a fi eschisivu de natura defensivu. Din acestu motivu sustarea si desvoltarea marinei nu este numai in interesulu monarçiei intregi, ci si in alu Ungarici. Ca rectificarea raportulu despre padurile d'in fruntariulu militare adaugemu, cã ari'a loru este de 1.772,000 juguri si importa 552.000 fl., era administrarea loru costã cu 32,000 fl. mai multu.

ROMANIA.

Senatul.

Siedinti'a de la 9. faur. 1868.

Dupa lungi discutii asupr'a proiectulu de lege pentru podurile cu tace; s'a votatu in parte art. de la 1—15.

Asupr'a art. 15 s'a facutu unu amendamentu de d. Calinescu in sensu cã „podurile si podiscele, ce si-face unu proprietaru pentru usulu s'eu particularu, se escludu dintre cele asupr'a carora se aplica legea.”

Discutiunea fiindu forte aragiosa si or'a inaintata s'a amanatu pe a dou'a di 10 fauru remaindu inserisi a vorbi mai multi dd. oratori.

La 10 fauru

dupa citirea unoru comunicãri d. Ionescu uandu cuventulu, sustine stergerea amendamentulu.

D. Costaforu. Sustine amendamentulu d'in tote forçie, si declara cã, daca s'ar respinge, de si la votarea articoleloru in parte, a votatu pentru, inse la votarea proiectulu in totalu se vede nevoitu, cu destula parere de reu, a votã contra.

D. Orescu, raportorulu, sustine amendamentulu rogandu si pe d-nii ministrii a lu ajutã in sustinerea lui, ca unulu ce este forte bino asiediatu aci, cã-ci daca in Londra, dice dlui, unde constitutiunea este in tota florea ei, se respecta dreptulu ce proprietarii au pe asemenea podisce si drumuri cari suntu create pentru usulu propriu alu proprietariloru, noi, urmeza cu dreptu cuventu, inca s'e le respectãmu.

D. Ministru Lucr. Publice sustine cã daca se va votã acestu amendamentu, se anuleza legea si intreba daca drumurile private se considera, dupa opiniunea dlui in tre cele cari se potu clasã intre cele cu tace.

Dupa cererea mai multoru dd. Senatori se suspende siedinti'a spre a se consultã. Dupa redeschiderea siedintiei, d. Ionescu sustine anularea amendamentulu.

Dupa multa discutie, d. Ministru de Interne areta cã si guvernulu este totu asie de gelosu de dreptulu proprietariulu, ca-si toti d-nii oratori cari au luat cuventulu, si lu sustino inse se vede cã amendamentulu in cãtu-va difera de ceea ce ar trebui s'e fie, daru daca s'ar suspendã siedinti'a, spre a se intelege, pote ca s'ar evitã discutiea. — Siedinti'a se suspende.

Dupa redeschiderea siedintiei, d. Costaforu, sustine cã acestu amendamentu nu face decãtu a consacrà principiulu asiediatu de lege, cã nu se mai potu luã tace pe drumurile publice.

Senatul aproba amendamentulu cu ore care modificãri.

D. Raportoru areta cã, primindu Senatulu amendamentulu devine articlu si apoi se mai adaoga unu art. aditionalu la sfrsitu, prin care se dice cã, „acesta lege se va pune in aplicare candu se voru regulã drumurile comunali județiene etc.” si se consulta Senatulu si d-nii Ministrii daca convinu la acesta.

D. Ministru lucrariloru Publice areta cã, Ministeriulu nu convine, d'in cauza cã drumurile fiindu prin legea comunala deja regulate, este in natura lucrulu cã podurile aceste'a voru trece fie care sub autoritatea aceia, sub care se afla si drumurile de pe unde suntu aceste poduri, si prin urmare guvernulu in temeiulu acestoru legi pote pune legea pentru poduri, in aplicare in ori ce momentu.

Dupa o discutie indelungata, propiindu-se discutiea pe a doua di, or'a fiindu inaintata, s'a ridicatu siedinti'a remaindu pe a doua di Marti la ordinea dilei:

I. Urmarea acestei discutii.

II. Indigenarea dlui Craifalem si Fr. Bossel etc.

Siedinti'a de la 12 fauru.

Conformandu-se regulamentulu, Senatulu a amanatu pentru siedinti'a viitoare proiectulu de lege relativu la desființarea tacselor asupr'a poduriloru. Tote amandamentele propuse la acestu proiectu s'au primitu si de ministeriu.

D. ministru alu lucrariloru publice raspunde la interpelarea relative la avocatii publici, angajati de acestu ministriu, cã in virtutea legii d'in 1861., 28 Fevruarie, suntu unu corpu de avocati si 3 efori insarcinati cu examinarea proceseloru Statulu si cã d-sa a rugatu in parte pe unulu d'in acci 3 efori ca s'e sustina insu-si procesele Statulu; iar nu s'e le predee avocatorulu.

D. Gr. Balsiu dice cã este trebuinția ca ministeriulu s'e ie masuri ca s'e nu se mai perda procesulu Statulu. S'e se numesca o comisiune de barbati eminenti care s'e cerceteze si s'e alega procesele ce merita a fi sustinute, si aceste, spre a nu se mai cheltui sume enorme, cã-ci adaoga dlui, suntu multe procese intentate de calugerii greci pentru averile monastiresci, care, pe dreptu s'eu nedreptu intentate, se potu esclude, remaindu numai acele pe care comisiunea le ar crede folositoare Statulu.

Mai multi oratori vorbesu in acestu sensu.

D. ministru alu lucrariloru publice dice cã ministeriulu va luã mesuri a se regulã si acesta cestiune.

Incidentulu se inchide si se otarase siedinti'a publica pentru Joui.

Siedinti'a adunarei deputatiloru de la 12 fauru.

Presiedinti'a dlui Fetu.

Se comunica rezultatulu votãrii din siedinti'a precedentã in care suntu alesi membri comisiunei de cercetarea socoteliloru Statulu.

Se ie in desbaterea raportulu sectiunii verificatore a titlului de deputatu alu d-lui P. Popasu si se proclama de deputatu.

Se ia apoi in desbatere raportulu comisiunii delegatiloru sectiuniloru, si dupa mai multe discursuri pentru si contra, se suspende siedinti'a ca s'e se indeplinesca acesta lacuna.

Maioritatea a cinci sectiuni, a respinsu amendamentulu Senatulu, prin care acestu corpu cere a luã si elu parte la lucrarea ce se va face in privinția curții de compturi, si totu odata acea maioritate cere a se numi o comisiune parlamentaria pentru revisuirea legii si pentru constatarea cum curtea de compturi si-indeplinesce lucrarea.

Se mai citeste o data raportulu in privinția proiectulu de lege asupr'a doui referindari si doui membrii de la curtea de compturi.

D. Mavrogeni nu se unesce nici cu opiniunea maiorității nici cu a minorității.

D. Hurmuzachi dice cã, amendamentulu Senatulu, o contrariu Constitutiunei; cã-ci in Constitutiune se prevedu casurile in care se refera la ambele corpuru si cumu a respinsu in sectiune lu respinge si in Camera.

Se citeste unu amendamentu, prin care se cere ca functiunile membrulu si a celoru doui referindari s'e fie prelungite pana la revisuirea legii de o ancheta.

D. Mavrogeni sustine amendamentulu

D. Cogalnicianu declara cã impartasesce in totulu opiniunea d-lui Hurmuzachi. Nu recunoscãmu Senatulu dreptulu d'a numi pe membrii curții de compturi. Ast'a curte este o delegatiune a camerei pentru a-i usura lucrãrile si singura Camer'a are dreptulu asiu numi pe delegatii sei. Trebuie inse a se cautã midiloculu d'a se nlturã conflictulu cu Senatulu, cãci aduce reu țierei asemene conflicte.

Dupa dsa defectulu in constituirea astei curti este lips'a de indestini referindari: cãtu pentru unu membru este lesne a se elimina.

D. Vernescu dice cã, dupa dlui, i se pare cã Senatulu are dreptu a luã parte la numirea si eliminarea membriloru curții de conturi, cã-ci de si legea dice, cã Camer'a numesce pe membri, dar atunci candu s'a facutu legea, numai Camer'a erã poterea legiuitoare, era asta-di poterea legiuitoare e Camer'a si Senatulu.

Ministru I. Bratianu. Primesce amendamentulu dlui Mavrogeni, numai in locu de ancheta, ce elu propune, s'e se numesca o comisiune care s'e revedia si s'e face legea.

Se presinta unu suptu-amandamentu, care cere s'e se mantina membrulu si referindarii provisorii pana se va luã o otarire in privinția curții de compturi si s'e se numesca o comisiune care cercetandu viciurile organice ale legii se presintoze camerei unu proiectu de organizare a curții de compturi.

Se pune la votu si se primesce in unanimitate.

D. Ministru Bratianu presinta l-iu unu mesagiu cu mai multi vechi functionari cu dreptu la pensiuno. 2. Unu proiectu de lege prin care se reforma legea pentru vindierea proprietãtiloru Statulu. 3. Cererea unui creditu pentru plat'a biuroului Statisticu. 4. Budgetulu Eforii Spitalorulu pe anulu trecut. Unu proiectu de lege pentru unu schimbu facutu de Eforia Spitalorulu cu unu locu. 6. Unu proiectu de lege pentru stabilimentulu la bãile de la Slanicu.

D. Ministru Lucrariloru Publice presinta unu mesagiu prin care se cere unu creditu pentru plat'a locuriloru ce se iã de la espropriatii proprietari pentru facerea calei drumulu de fieru de la Giurgiu la Bucuresci.

Siedinti'a adunarei deputatiloru de la 13 fauru.

D. Gheorghiu interpeleza pre ministru de justitia in caus'a amintita in numerulu trecut.

Responsulu dlui ministru fu primitu cu aplause d'in partea Camerei.

Apoi se urca pre tribuna dlui Carpu si interpel za pre ministeriu in urmatorulu modu: Pana a nu intrã in desbaterea celoru ce am de disu, incepu prin a face o declaratiune, dicendu cã interpelatiunea mea nu este unu actu alu opozitiunii, ci unu actu de opozitiune; nu dora cã amicii mei ar declinã raspunderea actiunei mele, dar cã si daca asiu face parte d'in partea stanga a acestei Adunãri, d'in maioritatea sa si atunci inca gasindu-me in facia cu o cestiune atãtu de grava ca aceia care face obiectulu interpelatiunei mele, asiu crede de o sacra detoria ca s'e redicu glasulu meu s'e desveluescu si s'e aretu o primejdia, candu asiu crede cã acesta primejdia existe. Acumu inse dloru, s'e nu credeti cã fapt'a mea pornece din dorinția de a legã numele meu de o interpelatiune care are de obiectu o cestiune atãtu de grava.

Sciamu si sciu cea-a ce facu suindu-me la tribuna ca s'e vorbescu de cea-a ce se petrece in țier'a mea, sciamu si sciu cã cestiunea se va infãțisã pote d'in doue puncte de vedere, sciamu cã: ori situatiunea e asie in cãtu numai nisce sgomote publice fãra temeiulu au vorbitu despre nisce bande straine

ce se formeza in țier'a noastra cu scopu de a escitã o actiune politica si atunce D. ministru nu va avè de cãtu a raspunde denegandu, precumu a denegatu in strainatate si precumu suntu sicuru cã va denegã si asta-di; ori existe o actiune politica in țiera si atunce acesta cestiune se infãțisã in modulu urmatoru: Ori eu unu cetățianu romanu vreu s'e desveluescu acesta cestiune intr' unu modu prea maturatu ca s'e compromitu o situatiune, ce ar aduce unu mare rezultat pentru țier'a noastra si atunce marturisescu, eu celu antèiu cã asiu comite unu actu de inalta tradare; ori politic'a care urmèza guvernulu e pernicioasa si constituie unu actu de inalta orbire si atunce e de detori'a mea a veni si a spune cele ce se petrecu.

Acum dloru, s'e mi permiteti a ve aretã teramulu pe care voescu s'e me punu. Gazetele straine au vorbitu de ore-care bande ce se formeza in țiera; marchisulu de Moustier a cerutu esplicatiuni d-lui Cretulescu, agentulu nostru de la Paris, si s'a respinsu, pe cãtu am auditu, intr' unu modu negativu.

Acum me intrebu: Atãt'a e de facutu? Ore cestiunea despre formarea acestoru bande este o simpla cestiune de administrare interiora care se complica intr' unu modu indirectu cu o cestiune exteriora, ori trebuie s'e exista si existe in adeveru la noi o actiune politica exteriora si trebuie s'e ne intrebãmu care e acea cestiune? Marturisescu d-loru, cã in acesta privinția neavendu onore a participã la tote secretele politicei noastre nu voiu potè infãțisã de cãtu temeiri interioare care ne voru aretã daca existe, daca pote existe si daca trebuie s'e exista o actiune politica exteriora in țiera la noi.

D-loru, candu Romania s'a ridicatu si a facutu pe 11 Fevruariu resturnandu pe Voda Cuza, a chiamatu in capulu s'eu unu principe strainu, si candu a datu coronã in man'a acestui principe n'a datu-o numai pentru simpl'a satisfactiune de a avè unu principe strainu; ci i-amu datu-o pentru ca s'e ajungemu la neatarnarea țierei noastre. Si asta-di candu ne-amu invetiatu a iubi pe Principele Carolu, asta-di candu scim cã elu merita mai multu de cãtu cea-a ce i-amu datu, asta-di s'a irradacinat mai multu in anim'a fie-carui Romanu ideia cumcã semintiele pe care Traianu le a aruncatu cu puternic'a sa mana de pe cele siette dealuri pe polele Carpatiloru, trebuie s'e ajunga a da acele rodele pe care le dorimu; va se dice fie-care Romanu ori de ce natura politica, fie drepta, stanga s'eu centru trebuie s'e aiba o actiune politica, trebuie s'e dice cã tielulu țierei nostre e de a deveni neatarnati si numai atunci vomu fi acelu bulevardu despre care s'a vorbitu, si care va introduce in Oriinte progresulu si civilizatiunea ce dorimu cu totii. Èta daru d-loru, unu temeiulu puternicu care ne dã a intelege cã trebuie s'e exista o actiune politica exteriora a țierei nostre. Inse care? aiciã ne gasimu inaintea a doue tendinție, a doue sisteme: Politic'a Occidentelii si a Orientelii.

D. Ministru de Interne. A Nordului, nu a Orientelii.

D. Carp. A Nordului. Acum se vedemu care d'in aceste doue politici urmaresce Guvernulu nostru, si daca voiu potè s'e ve convingu dupa cum su convinsu eu, cã guvernulu actualu nu urmaresce politic'a Occidentelii ci a nordului daca voiu potè s'e ve convingu, precum sum convinsu eu cã e periculosu a nu urmã politic'a Occidentelii, atunci credu cã nu va fi nimeni care s'e dica, cã am facutu unu pasu necugetatu, cã ca unu june, fãra esperinția m'am aruncatu cu scopu d'a rupe o tiesatura politica care e menita a da rode frumoase si folositoare. Sciti dloru cã in țier'a noastra au fostu totu de una doue partite facia in facia, sciti cã politic'a acestoru doue partite a avutu diferite naturi, diferite solutiuni, diferite urmãri si cã cestiunea interiora totu d'aun'a s'a complicatu de cestiunea exteriora.

Acum d-loru, cum a ajunsu s'eu nu, cã-ci acest'a o scim cu totii, daru pentru ce a ajunsu guvernulu de aci la potere? A ajunsu pentru c'a d'isu: suntu libertãti in țiera, dar nu se aplica. Avemu o constitutiune liberala si democratica, inse guvernulu nu intrebuinteaza de cãtu vechile apucaturi fanariotice, pentru cã in fine egalitatea e in lege numai era nu si in faptu. Èta dar pentru ce a ajunsu la potere. Ei bine a ajunsu la potere, dar ce a facutu Egalitatea! Egalitatea s'a datu numai pentru acci-a cari le placeã... (voci o! o!) Libertatea! Libertatea numai acelor'a cari voiau acea-a ce voiesce si guvernulu, si potemu dice cã libertatea cea adeverata care constã in a da fie-caruia dupa meritulu si dup'a munc'a sa, acesta libertate nu s'a aplicatu suptu ministeriulu de facia, acestu feliu in cãtu țier'a a fostu botnitiata tocmã de acelu ministeriu, care veniã in numele libertãții, care aplicã cea-a ce, dupa d'insii, nu se aplicaso nici odata inca in acesta țiera, si care a aplicatu libertatea, egalitatea si mai cu s'ema fraternitatea, astufeliu precumu o scim cu totii... Voci: Aci nu e cestiunea de bande.

D. P. Carp. Acum d-loru unu ministeru care face acest'a, trebuie s'e infãțisize țierei unu ce, trebuie s'e dica: intr'adeveru o marturisescu, am ajunsu la potere, am datu aceste promisiuni, nu le am implinitu, inse sciti pentru ce? Nu pentru cã nu am voitu s'e le implinescu, nu pentru cã m'am lapedatu de vechile mele convictiuni, dar pentru cã am lucruri mari in capulu meu, pentru cã, candu este a se face o actiune puternica, candu este a se aduce o solutiune fericita pentru țiera, atunci intielegeti prea bine cã eu nu me mai potu ocupã, daca cutare lege a fostu bine aplicata s'eu nu, daca cutare primaru a procedatu binè in lucrãrile sale s'eu nu, pentru cã eu am unu tielu mare, pe care nu lu potu infaptu de

câtu concentrându întregilo poteri a le spiritului asupr'a singurului obiectu alu preocupatiunilor mele.

Acumu d-loru ca s'ajunga ministeriulu la implinirea acestei idee, nu pote s' se multimesca cu o actiune inceta; nu pote s' d'ca: într' adeveru am s' o facu, dar mai lasati-me 20, 30 ani la putere, si atunci poteti fi incredintati că promisiunile mele voru gasi o fericita implinire.

Acum d-loru sunt doue politice esteriore: politic'a occidentală si politic'a orientala. Occidentalii ce d'cu? Nu d'cu că imperati'a Turcesca este o imperatia care trebue s' existe, nu d'cu: me voi impotrivi totudeun'a la ori ce incercâri care aru pot' tînti la stricarea guvernului Otomanu. Poterile occidentale d'cu: si acum nu vorbescu de acte diplomatice, eu vorbescu de gandulu loru (ilaritate).

O voce: A vorbitu cu Imperatii!

D. P. Carpu. D. ministru întrebuintieza ironii in privirea mea.

D. Ministru de interne. Me bucuru că scii totu.

D. P. Carpu. D-lui inse care urmeza cu o atentiune ardenta, cu sagace atentiune politic'a din afara, a trebuitu s' constate ore-care fapte, a trebuitu s' constate, că atunci candu amu venitu noi si am sdrobotu o legatura care eră între noi si Porta, poterile s'au opusu in aparintia, dar s'au inchinatu pe urma inaintea faptului implinitu. Va s' d'ca că nu voescu ele totudeuna se mantiena acea integritate a imperiului Otomanu.

Asemenea d-lui trebue s' scia că in afacerea Cretoi, poterile n'au tînutu acea-si politica. de esemplu Franci'a antăiu a fostu contra si pe urma pentru, si sciti pentru ce? Pentru că politic'a poterilor Occidentale nu are scopulu de a se opune la drept'a satisfacere a nevoiloru ce se ivescu in imperiulu Otomanu, dar scopulu de a se opune la ori ce actiune colectiva ce ar pot' aduce o conflagratiune generala. Va s' d'ca, politic'a occidentală este acea, că nu se opune nici o data ca cutare punctu s' se redice la unu actu patriotice. Politic'a ruscsca, a colosului, inse este alt'a, ea d'ce: nu mi pasa mie de acea idea, eu voescu s' mi esercezu influinti'a mea acolo, ca s' pota aplica cea-a ce voescu eu; va s' d'ca ca nu voescu satisfacere unci cerinti câtu de drepta s' fie, ce n'ar fi o conflagratiune, ce aru pot' pune portile Turcoi la dispositiunea ei. De acea sciti că Rusia este acea putere care la 11 Fevruarie s'a opusu cu taria la dorintiele Romaniei. Acum Rusi'a ne d'ce; uniti-ve cu Bulgarii, cu Serbii; si acesta o d'ce nu pentru a ne intari dar pentru a aduce unu rezultatu ce aru predă in manele ei sortea unoru popore ce aru fi slabe, fiindu c'au ajunsu inainte de vreme la o libertate pentru care inca nu erau mature.

Vedeti dar că Rusi'a are totu interesulu de a impinge lucrurile la o solutiune rapede, o solutiune colectiva a poporiloru din Orientu, si ministeriulu nostru, care dorosce si elu o asemenea solutiune rapede nu pote face altu-felu de câtu s' se deslipisca, cum s'a si deslipitu de politic'a occidentală, si nu s' se arunce in bratielu Rusiei, dar s' cocheteze, s' inlesnesca Rusiei ori ce va voi ca s' pota ajunge la scopulu s'eu in cestiunea orientului.

Eu asi dori ca se fie la noi o actiune neaternata de ori ce alta politica esteriore, neaternata nici de Rusia nici de Occidentu, ci o politica a nostra propria: si atunci candu ne vomu redica noi singuri unu drapelu, tote poterile voru recunosce că e numai interesulu nostru propriu, fără nici o combinatiune straina, si voru d'ce: ei nu voru se redice cestiunea Oriintelui, ei voescu numai solutiunea afaceriloru loru proprii care trebuescu satisfacut. Ministeriulu daca va veni asta-di dar cu o propunere de neaternare, eu voi fi celu d'antăiu care voi subscrie si voi d'ce că a facutu o propunere patriotica. De acea vedeti d-loru, că precum am declarat mai din nainte, tielulu interpelatiunii mele a fostu nu numai de a provoca o discutie, care s' aduca lumina in privirea bandelor, ci de a scote guvernulu de asta-di din politic'a nebuloase in care s'a aruncatu; de a ve desluci convictiunea mea, că ministeriulu tinde a se arunca in bratielu unei poteri ce face o politica primejdiosă pentru noi, si de a provoca astufelu declarati'a, care s' aduca o lumina si care va areta daca temerile nostre suntu, s'eu nu fondate (oratorulu parasindu tribun'a mai tota partea stanga i striga: bandele! bandele! oratorulu reluandu-si loculu la tribuna continua.)

Mi-pare forte reu d-loru, că nu m'ati întielesu (risete.) Prin cuventulu meu v'amu d'cu. cum că diarielu au vorbitu de bande, că Ministerulu afaceriloru straine din Franci'a a cerutu explicatiune de la agentulu nostru, că s'au cerutu explicatiuni chiaru aci, si că s'au datu negatiunile cele mai formale; va s' d'ca am vorbitu de acele bande (negatiuni). Acum nu este cestiunea de a se sci daca au fostu bande s'eu nu, cestiunea este a se sci, care este politic'a de asta-di, si a prevesti pe guvernulu, că daca voescu s' se arunce in politic'a ruscsca, acea este o politica primejdiosă si o politica, cum am d'cu, de inalta orbire. (Urmoza resp. ministr.) Dupa „Rom.“

Noutati Straine.

FRANCI'A. Discursulu lui Thiers, tînutu a supr'a proiectului legi de presa in siedinti'a d' in 30. ianuariu a Corpului-Legelativu.

(Urmare.)

Generalii nostri se lupta cu plumbii pentru a cercă gloria d' in afara de fruntarie. Plumbii nostri sunt pentru noi nedreptatea, defaimările, nemulțămirea; noi amu fi nedemni de

a sierbi tieriei, daca nu amu sci bravă asemeni vatemări. De altminte se intempla a desc-ori, că acestu teneru, acestu primu venit, are o sagacitate ce e in dezvoltare. Elu numai de experientia are lipsa, si pote va veni tempulu, candu, la rendulu s'eu, va lua in mana afacerile patriei sale.

Libertatea este o loteria mare organizata prin Domnediu; natiunile mari potu pune in ea fără de frica, pentru că de-s' perdu câte odata, mai de multe ori cascade. (Miscări diverse.)

Eca! ide'a acestei libertăți asi dori cu a face ca s' intre in spiretele dvostre. Pâna ce nu vomu voi a imbraciusiă ideele aceste-a, si a face ca ele s' si intre in faptele nostre, binevoiti a crede, că ne vomu disputa fără a rezolvi ce-va d' in problem'a mare, care Provedinti'a ni-o-a datu.

Inse nu este ore nece unu mediu-locu pentru a moderă acesta libertate? Este unulu: si acestu-a e in sa-si întrebuintieza libertății. (Aprobatiune la mai multe bance.) Elu a reusitu in Angli'a.

Eu nu uitu legislatiunea infricosiata, care a existatu atât'a tempu in Angli'a, si legislatiunea forte dura inca, care exista acolo asta-di. Eu nu contestezu nimicu d' in tote aceste. Inse press'a englesă s'a radica totu-si la o inaltime, care e mai aceea a istoriei.

Ati cetitu aceea ce s'a scrisu la mortea lordului Palmerston, si candu mortea lui a casionatu retragerea colegiloru s'ei, a lordului Russell, a dlui Gladstone; bine dara! o dechiaru, că nu este nimene, carele n'ar' voi s' fie judecatu prin istoria, precum fure judecati acesti ministrii de cătra pressa. Fenomenulu acestu-a se lamuresce prin doue ratiuni.

Pre tempulu Elisabetei, a lui Cromwell, a lui Iacobi II, press'a a fostu tractata cu crudime. Carcerulu, in sa-si pedep-s'a capitale nu pareau a fi prea aspre pentru ea. In seclulu alu optu-spre-diecele, condamnatiunile se molcomira sub influinti'a moravuriloru. In periodulu revolutiunii franceze, asprimea se mari in duplu d' in caus'a aprehensiuniloru, cari continentulu le inspira Angliei. Pacea a lenisitu apoi pasiunile, si press'a a ajunsu in fine la stadiulu unde o vedemu asta-di.

Molcomirea pasiuniloru este dara cea d'antăiu d' intro cele doue ratiuni, despre cari am vorbitu. Ori ce s' faceti, press'a va reproduce totu-de-un'a patimele momentului. Ce este press'a? Ea este vocea natiunii. (Murmurări. — Aprobatiuni.)

Domniloru, murmurele, ce le audu, mi dovedescu doue lucruri: mai antăiu, că n'am fostu destulu de chiaru, si apoi că ideele adeverate de libertate au de a mai face multu progresu.

Voiu fi dara mai chiaru. Dvostre ati av' draptu de a protesta, daca asi d'ce că press'a unei partii este vocea natiunii. Eu nu vreu s' d'cu asi ce-va.

Negă-veți dvostre, că press'a este vocea natiunii in Angli'a? Inse nu este nici unu omu seriosu, carele s' nu cetesca diurnalele englesce, si, încatu pentru mine, eu totu-de-un'a in press'a acest'a am cercatu tendintiele tieriei, cu multu mai inădinsu decatu in declaratiunile guvernului.

Intr'o tiera, unde totu omulu are cuventulu, tote cuvintele intr'unite represinta vocea natiunii. Si apoi, precum vocea unui omu se accentueza, candu elu este agitatu prin o patima viua, chiaru asi vocea tieriei, adeva press'a, se va radica atunci candu anim'a tieriei va fi mai insufletita.

Inse mai este alta ce-va. Candu unu omu e maniosu, puneti-ve si dvostre in mania, a buna-sema lu veti irita mai multu inu. Fiti cu sange rece, si, fără a-lu lenisei într'o minuta, incetu-incetu lu veti aduce la moderatiune. In modulu acestu-a s'au molcomitu pasiunile in Angli'a; in modulu acestu-a s'a molcomitu guvernulu englesu si n'a mai întrebuintiatu mediu-locele de repressiune, de cari ar' fi potulu dispune in întielesulu legoi.

Seiu că voiu intalni aci pre multi, cari nu voru a-mi crede; inse, afara de aci, voiu intalni pre mai putieni, dacatu cugetati. Daca nu se dă credimentu la aceea, ce d'cu eu aci, dacă omenii de statu, cari ne guverneza, dacă Franci'a, nu sunt potrunsi de adevेरु, cari le intarescu, totu e cu nepotintia într'acesta tiera. S'eu eu nu am dreptu — si eu pretindu că am dreptu, — s'eu tier'a e într'o stare, d' in care nu seiu cum se va pot' scote. (Miscări diverse.)

Oh! fără indoieala, este unu mediu-locu: adeva puterea absoluta. Ei, dara incercati de a veni inderetru, nu indertru lui 19 ianuariu, ci inderetru lui 24 noemvre. Incercati a restatori, a face s' dureze aceea ce a fostu atunci! Inse, daca nu ve poteti rentorce inderetru, am dreptu, fiindu că molcomirea pasiuniloru si lapedarea reprimerei potu singure a duce tier'a cătra scopulu, care lu dorimu.

Convingerile mele de asta-di le am avutu eu de tempuriu. D' in juneti'a mea eram totu-si într' atât'a mesura preocupatu despre ordine, cătu, in ce se atinge de pressa nu eram prea voiosu pentru libertate. Inse s'a petrecutu in mine ce-va, ce nu s'a petrecutu neci decatu la cei mai multi d' între contemporanii mei; eu am vediatu între acesti d' in urma de aceia, cari, iubindu mai antăiu libertatea mai multu decatu mine, s'au coresu mai tardu. (Risetu.) Incatu pentru mine, eu am devenitu ce-va mai liberale de cum am fostu, si cea pentru ce. (Va urmă.)

PRUSSIA. Foi'a „Corespondinti'a provinc.“ d'ce într'unu articolu de fondu urm: Cu privire la cestiunea legiuniloru anoverane guvernulu prusescu n'are cauza a se indoi in intentiunile amicabile a le

Franciei. Tractările privitorie la cestiunea acest'a între Viena si Berolinu, suntu pendinti, si nu se pote sci cu securitate care a vatematu dreptulu internationalu, dara atât'a nu sufere nici o indoieala, că mantienerea reprezentarei d' in partea Austriei la regele Anoverei nu areta ce-va semnu de amicitia între Austri'a si Prussia.

Foiele franceze nu voescu a crede in demintările foiie „Kreutz Ztg“ in privinti'a infintiarei nunciaturei in Berolinu.

Serbarca anoveraniloru casionă o impresiune neplacuta in Berolinu; guvernulu a fostu resolutu in momentulu d'antăiu a tramite o nota la Viena, facundu întrebare la curie, că ore prin acest'a nu si a pierdutu regele Giorgiu dreptulu de refugiu. Inse mai tard-u s'a amanatu, incredintandu-se bar. Werther (ambasadorulu) a face pasii cuviintiosi.

RUSSIA. Relatiunile amicabile între curtile de Berolinu si Rom'a nu facura ce-va impresiune placuta in Petropole. Unii vorbescu, că Bismark aru fi aplecatu a imbraciosiă cestiunea Poloniei, fiindu că d' între poterile, între cari s'a imparitu Poloni'a, Prussia ar' pierde mai putienu, ma chiaru aru cascade prin unu asemenea actu forte multu, dacă s'aru invoi regele Sassoni' a primu tronulu Poloniei si in schimbu apoi aru dă Sassoni'a Prussiei. Incatu s' fie acestea adeverate nu se scie, atătu inse e constatatu, că relatiunile amicabile între Prussia si Rom'a se explica de multi barbati de stafa ai Rusiei că simpatizeza cu polonii; unii d'cu că impregiurarea acest'a aru fi datu ansa la chiamarea lui Wielopolsky si renfintiarea regatulu polonu. (Vedi si nrii de mai inainte.)

Varietati.

* * (Maiestatea Sa) va sosi in capitala Ungariei la 24. l. c. demaneti'a, in ser'a acelei asi d'ile va onora cu presinti'a sa balulu cetatieniloru.

* * (Cu principele de corona Rudolfulu) au venitu in Bud'a urmatorii invetiatori: Dr. Laurentiu Mayer, capelanu primariu, dr. Becker, consiliariu scolasticu c. r., Zischman profesorulu de la universitate si dr. Kriszt profesorulu. Era in suit'a arci-ducesei Gisela sunt: d. de Surirey de st. Remy Alix, cameriera suprema, b. Carolina Gerstäcker si 5 guvernante.

* * (Din Sabiu) se telegrafeza, că la nou'a alegere de deputatu, Kapp a reesitu cu majoritate in contra lui Lindner; apoi, că in siedinti'a universitatii sascesei, tînutu la 20 l. c., Ed. Trauschensfels a proieptatu unu protestu in contra amovării comitelui C. Schmidt. Publiculu a voitu a onora cu conductu de facie pe nuntulu comite pensiunatu, elu inse deprecă acesta ovatiune.

* * (Agenti diplomatice.) Franci'a si Austri'a au voitu a tramite la Bucuresei agenti diplomatice. Caus'a că nu au transmisu pan'acum, precum scriu unele diurnale, este Port'a, care s' fie protestatu d' in motivu, că prin ast'a s'ar vetamă dreptulu ei de suseranitate. Se d'ce, că Angli'a inca ar fi in ast'a privintia pre partea Turciei.

* * (Demintire.) O scire telegrafica d' in Bucuresei 19 fauru spune, că faim'a ce cerculeza despre casatori'a domnitorului Romaniei cu prince'sa de Louchtenberg nu e adeva-rata. Domnitorulu a protestatu la Constantinopole contra unoru aginti turcesei, cari respandescu insciintiări nepacifice despre tînut'a guvernului romanu.

Sciri electrice.

Bucuresei, 21. fauru. Guvernulu propuse in camera deputatiloru doue proiepte de lege, unulu pentru organizatiunea curtii de casatiune, si altulu pentru inarmarea tieriei. Ambe proieptele au fostu salutate cu aclamatiuni viue. Celu d'antăiu fu declaratu de urginte.

Diurnalulu fr. „Epoce“ d'ce: impartesiri private ne facu a presupune (!) că retele rescolatiloru se inmultiescu in Romani'a. (Faurirea minciuniloru nerusinate este o maiestria rafinata. Red.)

Aten'a, 15. fauru. Comitetul centralu grecescu au provocatu pre toti emigratii Cretani, a se reintorce la Cret'a in timpu de 14 d'ile, că-ci dealtmintrea familielu loru nu voru mai primi ajutorare.

553/101

3-3

Publicatiune!

Onorab. D. Teodoru Szilágyi, preotu in Cosciu, oferindu capitalulu de 500 fl. d' in interesele capetate ca desdau-nare pentru decimelu perdate, spre ajutorarea unui studentu romanu greco-catolicu, nascutu in Silvan'a, care frecventeza scolele mai inalte; interesulu 23 fl. pre anulu 1867/8 e vacantu, deci doritorii de a capeta acestu ajutoriu recursele sale proviedute cu testimoniu scolasticu, s' le susterna aici pana in 31. Martiu a. c. s. n.

Gherla 25. ianuariu 1868.

Lazaru Huza,
Not. Cons.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.